

GRADSKA BIBLIOTEKA
JURAJ BIJELIĆ
SIBENIK
NAUČNI ODSJEK

C. K. Državno Osvjetništvo u Šibeniku
I. R. Procura di Stato in Sebenico
Stiglo dne..... sat 4 1/2 pod.
Pervenuto il 11. 6. 09..... ora..... md.
Primjer..... Nadp..... Pril.....
Esempl..... Rubr..... Alleg.....

Prava Pučka Sloboda

PREDPLATNA CIENA NA GOD. K 2
- NA PO GOD. 1 - POJEDINI BROJ 2 p.
PREDPLATA SE ŠALJE UREDNIŠTVU

IZLAZI SVAKOG ČETVRTKA

IZDAVATELJ, VLASTNIK I ODGO-
VORNI UREDNIK: VLAD. KULIĆ
- UVRSTBE PO CIENIKU III POGODBI

God. II.

ŠIBENIK, 11. lipnja 1909.

Broj 59.

O polakšicam plaćanja zemljarine kod raznih promjena gojidba bilja.

Vinogradi uništeni filokserom mogu se kako već spomenih u prošlimi članci na novo izkrčiti i zasaditi lozom, te onda uživaju deset godišnji oprost plaćanja zemljarine, nu mogu se filokserom uništeni vinogradi pretvoriti i u oranice, pašnjake livade i u obće upotriebiti za uzgoj raznovrstnog gospodarskog bilja, a naravno da je pravedno da se za ovakove težatbe odmjeri i takav porez koji je za takove zemlje zakonom odmjeran.

Nu takav porez biti će odmjeran samo u tom slučaju ako je vlasnik dotične zemlje ovu promjenu težatbe prijavio na vrijeme c. k. uredu zemljišne očevidnosti.

Poznato je da se zemljarina plaća u prvome redu prema vrsti i dobroti zemljišta, a u drugome redu prema tome što se na ovakovome zemljištu uzgaja. Pri odmjerivanju plaćanja zemljarine uzimlju se naravno u obzir i svi uslovi, koji mogu utjecati na veći ili niži čisti dohodak dotičnog zemljišta.

Ako se je daklem na zemljištu obradjivanom kao vinograd iza uništenja loze filokserom, počelo sijati razne žitarice (kao: ječam, pšenica, zob ili kukuruz itd): ili se ovakovo zemljište preobrazilo u livadu, (uzgoj livadnih trava, biva petvorilo u djetelište) itd. tada se imade pravo za ovakove zemlje pitati polakšicu za plaćanje zemljarine i to na temelju zakona od 27 lipnja 1885. D. Z. L. br. 3 članak osmi.

Primjetiti će tko god da su filokserom uništeni vinogradi oprošteni od plaćanja zemljarine i to zakonom 12 srpnja 1896 D. Z. L. broj 118; i ja velju da je to sve živa istina, ali moram na takovu primjetbu opaziti da su filokserom uništeni vinogradi doduše oprošteni rečenim zakonom od plaćanja zemljarine ali samo [se u nije-dnome zakonu ne veli doklem traje taj oprost, a u tom grmu leži sakriven zec.

U knjigam zemljišne očevidnosti popisane su sve čestice, te je za svaku česticu točno naznačeno što se na istoj goji. Jednog liepog dana, a to će se dogoditi da se taj oprost od plaćanja zemljarine digne, a pošto je pronađeno i zapisano u knjigam zemljišne očevidnosti da je dotična čestica uvrštena kao vinograd, odmjeriti će

za takovu česticu zemljarinu koja se plaća za vinograd, jer je vlasnik zemljišta nješto iz prirodjenog nemara a nješto opet iz neznanja propustio zgodan čas da to prijavi c. k. uredu zemljišne očevidnosti.

Obće je poznato da se za vinograde plaća mnogo veća zemljarina nego li se plaća na primjer za oranice ili druge zemlje; jer vinograd dobro i valjano obradjen daje vlasniku i veći dohod. S toga je upravo namjera ovome članku upozoriti zanimanike a u prvomu redu težake trudenike, na ovu okolnost, da se na vrijeme postaraju da odklone od sebe štetu koja bi ih mogla vremenom iznenada zaskočiti.

Čim je daklem vinograd filokserom okuženi ponovno izkrčen ili izoran, pa goji li se na ovome zemljištu koja mu drago druga bilina a ne loza, vlasnik dužan je prijaviti to radi svoje koristi c. k. uredu zemljišne očevidnosti (ili c. k. poreznome uredu) i to najdulje kroz četiri sedmice, biva kroz 28 dana, računajuć od onog dana kada je vinograd preobrazilo u sijanicu i t. d.

Roka od četiri sedmice treba se držati, jer ako se promjena težatbe neprijavi kroz taj ustanovljeni rok, lako se može dogoditi da onaj te ovo propusti bude plaća za vinograde, a da tek dođuće godine bude uživao polakšicu za plaćanje zemljarine.

Sa polakšicom plaćanja zemljarine kod promjene težatbe imade se dosta posla, jer c. k. mjerac očevidnosti osvjedočio se o istinitosti prijave, imade takovu zemlju na temelju te prijave i svog osvjedočenja uvrstiti u dotični razred za oporezovanje, te podastrieti svoj predlog pokrajinskome ravnateljstvu financija, koja tek onda određuje odmjerjenje zemljarine.

Molba ili prijava za postignuti polakšicu za plaćanje zemljarine treba sastaviti ovako po prilici:

Slavnome

*) c. k. Uredu Zemljišne Očevidnosti
u
Šibeniku.

*) Ovakove su molbe ili prijave oproštene od biljegovine, kao sve molbe koje se tiču zaraze filoksera.

Usljed zaraze filoksera uništen mi je vinograd označena zemljišna čestica broj 1041, zemljišni uložak br. . . . Porezne Obćine““, te sam bio prisiljen da pretvorim rečeni vinograd u (sijanicu, livadu, pašnjak itd).

Promjena težatbe svršena je koncem ožujka tek. god. (ili napiši onaj mjesec kad si u istinu radnju dovršio). Na temelju zakona od 27 lipnja 1885 D. Z. L. br. 3 članak osmi, molim da navedena (ili navedene ako ih ima više) čestica bude uvrštena u razred za novu težatbu, te da ova promjena težatbe bude uzeta u obzir pri odmjerivanju zemljarine.

Šibenik dne

N. N.

poljodielac.

Namjera prošlih članaka i današnjeg bila je ta, da podam upute onima koji imadu potrebe da se okoriste spomenutimi polakšicami što ih zakonodavna vlast daje. te se nadam da će se obilni broj onih te čitaju „Pravu Pučku Slobodu“ poslužiti ovom uputom sebi na korist. U to ime „Pomoz Bog“.

A. V.

Šta je nova po svijetu.

HRVATSKA.

Dok je Bosna bila dio turske carevine donekle je i opravdano bilo stanovište onih, koji nijesu htjeli reći da li ona spada na Srbiju ili na Hrvatsku. Glasoviti mešetar Supilo, u saboru, čisto i bistro je bio rekao, da će on i svak biti zadovoljan, nek se Bosna pripoji Hrvatskoj, ako ju Austrija konačno prisvoje. Eto je prisajedinila, pa ipak Supilo, Srbi, a i nekoji drugi Hrvati, ni kako neće da nastoje nek se Hrvatskoj pridruži, nego neka postane samostalna. I riečki Novi List i koalicija, Srbi u nas, oni u Bosni, pak eto i narodna hrvatska zajednica, u tom smislu djeluju. Umuju valja da: pomoću Austrija i Magjara gojit ćemo jabuku. Bosnu, pak ćemo je predati u ruke Srbije. Plitkih političara! Kad im nije moguće kupiti narod oko Srbije, nedadu ni da se kupi oko Hrvatske. Ma baš prava braća, pravi Slaveni.

BOSNA.

Magjari i Niemci toboža se tuku, a kad tamo složni su pri dieljenju naše kože. Sabor bečki bio naredio svojim ministrima neka nedopuštaju Magjarima banke, a eto Magjari je ustanovili a Binert kaže da će sad drugu

Austrija. Sto njemački a što magjarski novac pokupovat će imanja po Bosni, urođjenici bezi, stari prasjedoci, nahuškani, a možda i gonjeni, seliti će, a Niemci i Magjari postati će gospodari Bosne, a pusti narod jadno roblje. Pojednici, koji sada rade tobože za samostalnost Bosne, i oni će pristati uz stare krvnike slavenske, postati će i bogatiji nego su, a ovo na propast Bosne i jadne raje kojoj će stotinu puta gore biti pod novim gospodarima nego li je bilo pod dosadašnjim bezima. Sad se u Bosni vodi boj, ne izmedj našega naroda pa Niemcima i Magjarima. Odlučna je bitka blizu. U Bosni, ko na Kosovu razni Brankovići izdati će narod svoj odabrati će i najgore zlo, da sve propadne, ali ni pokušati neće da stara Hrvatska kraljevina uzkrzne. Velikaši grda kukavice, postadoše roda izdajice.

AUSTRIJA.

Protiv Binertu i Burjanu, radi banke u Bosni, sve se diglo — da nisu bezobrazni ko što jesu, morala su obadva i do sada seliti. Ali da! — I ako se Beč i Budim tobože razkaja radi vojske, jezika i banke, glede Bosne i ostalih Slavena oni su složni, pak će i ostati dok nas raztruju, kožu našu razkroje. Šušteršić je glavni vodja proti njima. Dokazao im je da je poljodjelska bosanka banka koju Magjari otvaraju prava sramota carstva, kamatnička udruga, koja hoće da od dosadašnje raje stvori robove koji bi morali u brzo seliti a da ustupe mjesta Niemcu i Magjaru. Uzšetalala se magjarska gospoda od Budimpešte do Beča. Glasa se da će Magjari pobjediti, jer da je uz njih kralj. I biće tako! Ta i oni su njime od 48, t. j. od vremena Lajoša Košuta pak tako sve do dana današnjega, do nasljednika mu sina Ferencu.

RUSIJA.

Službena Rusija upravlja slavenskim kongresom u Petrogradu. Nijedan od učestnika da se je našao posavjetovati, Rusiju da bi priudesila djelovanje svoje, te sa iztokajuga da bi krenule na jugo — zapad. — Ne, na to se nije nitko odvažio, a svi mućec begenaju proti-slavensku njezinu politiku. Goneć Tince, uništavajuć Poljake, zastupajuć Srbe, a eto sada zagovaraju samostalnost Bosna t. j. dvojstruko sužanjstvo njezino radi proti slavenskoj misli a samo da se Hrvatska neujedini, i ljudi sakupljenina na tom kongresu nisu opazili, da izmedju njih i nad njima lebdi duh tentonski, koji sve djelovanje Rusije od vjekova pa sad njihovo, tako udešava, da sve bude na štetu našu. Njemački duh u Rusiju šalje Niemac i svoj upliv, a taj isti duh pomoću Stolipina šalje iz Rusiji u Siberiju do 14.000 možda najrodoljubnijih Rusa, nebrojeći one puste hiljade koje po tamnicama na godinu umiru.

TURSKA.

Pokolji i odsude traju, a bojat se je da će kasno i svršiti. Mutna su vremena u Turskoj. Mladoturci drže vlast, al bi im se mogla izmaknuti. Vrije u Arbanije i drugdje, a i pitanja Krete opet stupa na površinu. Najzad će se i to ritanje. novcima konačno urediti.

U Mitrovici su utamnicama 23 boljara, a u Tkoplju i paša. Liep broj turskih častnika dolazi u Carigrad da uredi tursku vojsku, nek bude moglo kad dodje hora, bolje služiti svénjemačkoj misli.

AMERIKA.

Velika je hoće da i veća bude. Nastoje da se sjedine. I uspjeti će oni! Kanal Panamski probijaju, i brodove grade. Japan je nad Rusijom i na moru je pobjedio, a to bi mogla biti i zadnja slava njegova. Amerika i Englezka uništiti će moć japansku ili mora da propadne njihova.

Radnje i dobiće slabo. Još nevolja vlada a mnogi se naši vraćaju doma. A i svi bi se vratili da imaju čim. Svud može biti dobro, al kući je najbolje.

Tko ljubi svoje zdravlje neka ne pije bira.

Prošlog ljeta, neka tvornica bira u austrijskim alpama, znatno je povećala cieniu na svom proizvodu bira. Najtežiji udarac imali su očutiti radnici koji su je najviše trošili. Što će oni sada: jednostavno su odlučili ne piti više bira i tako bojkotirati tu tvornicu. U odluci su ustrajali, i glas o bojkotu dopre do najkrajnji granica Stajerske, te su svi radnici kano jedan čovjek odlučili poskupljene bira više ne piti. Na stotine radnika ne bi je za žive glave bili više okusili, a neki su pošli i dalje te odlučili čuvati se u obće svih žestokih pića. Taj je bojkot potrajao za ciela četiri mjeseca, te se po sebi razumi, da je pri tome najviše oštećena bila tvornica bira, dočim su radnici izašli u svakom pogledu slavodobitni. Jedan liečnik iz stajerskog Graca htio je znati kako je djelovalo na zdravlje radnika ovaj bojkot i s toga obratio se na mnoge, da ga savjestno u ovom pogledu izvjestie dobio je preko trideset odgovora, sve jedan bolji i utješljiviji od drugoga. Ovdje ćemo navesti samo u suštini neke od tih odgovora da naši učitelji vide kako je ubitačna po zdravlje čovječje bira.

Neki radnik u tvornici gvozdjarije piše: *Poslie bojkota bira čuje se od mnogih radnika u tvornici da im je radja sada lakša. To je izvan svake sumnje da su radnici sada zdraviji i manje čute umornost nego li su onda kada su pili bira.* Iz jednog mjesta, gdje je skladište duhana, piše drugi radnik; *radnici koji su se odrekli pića bira u obće su zdraviji.* Iz nekog velikog grada pišu: *većina radnika čuti se sada zdravija i imaju dobar tek.* Iz druge tvornice doprieše ovi glasovi: *radnici se čute mnogo bolje sada, zdraviji su i dobrog teka. Jakog kucanja srca i težke boli na želudcu koje su ih prije toliko mućile sasvim su iščezle.* Iz drugog mjesta; *sami radnici govore, nama je sada bolje, čutimo se izvrsno, možemo dobro jesti.* Iz drugog mjesta: *većina čute se sretnijim odkada ne piju bira.* Drugi pišu: *prije smo samo trpili od želudca i glavobolje a sada toga više nemamo: u svakom se pogledu bolje čutimo, zdraviji smo i zadovoljniji.* I sa ovakovim glasovima idje taj liečnik još dalje. Kako se vidi po ovome što smo u kratko naveli svi su odgovori samo proti piću bira, koje strašno škodi zdravlju. Kod nas što opažamo? Do nazad koju godinu, za tako reći, nije se za biru niti znalo, dočim sada uvadjaju prodaju i po samim krčmama i time hoće neki spekulanti da nam truju i naš dobri puk. Žalostno! Do sada su bili sami klobutari i kaputaši koji su se puštali trovati, a sada hoće neki da nam unište i našu uzdanicu, zdravu radinu ruku, težaka osim

ove štete koju nanosi prodaja bira i druga je od *ne manje zamašitosti* i sastojala bi u tome, što se sa prodajom bira hoće da potisne prodaju vina, koja sačinjava jedino blagostanje za našeg težaka. Kada ne bude mogao prodati niti o.10 malo vina što imade, onda je sasvim propao.

Na ovo bi se imao zamisliti ne samo težak nego i klobutaš koji od težaka i težakom žive, i morao bi mu barem u nečem biti od koristi. Svak dere težaka a kada mu je u čemu pripomoći, onda kan da ga ne poznade. To ne ide.

Mi ovim pozivamo svakoga, bio on gospodin, radnik, težak, i zvao se bilo kojim imenom da bojkotira i u našem gradu ona mjesta gdje se toči bira. Treba zametnuti borbu proti prodavaocima, kad ne možemo proti tvornici. Tko želi razblažiti svoj fini želudac tim pićima neka traži drugog načina. Neka svak dobro još zapamti i to da je filoksera zarazila sva šibenska polja, i težaci su usilovani velikom mukom i ogromnim troškom da obnavljaju svoje vinograde novom lozom, pak da im se na posljedku pravi konkurencu čifutarskim pivom (birom)?

Nije li to samo izazivati težaka. Svak znade da je sada nastala kriza u prodaji vina, toga se ne može nigdje izvadjeti treba ga, hoćeš nećeš, prodati u mjestu, konkurencijom bira zapela bi prodaja vina i time znatno oštetilo težaka.

Kada bi moralo do ovoga doći, onda neće nikoga iznenaditi čujeli jednoga dana gdje se diže težačka jaka mišica da obračuna sa svojim izrabljivačima.

U borbi za obstanak jedan vriedi za sto. Ovo smo sve na vrieme htjeli iztaknuti, dakako, u najboljoj namjeri.

Neredi na Kotarskoj Bolestničkoj Blagajni u Šibeniku.

Stanje našega radništva je u svakom pogledu jadno. Po najprvo to možemo da rečemo za tvorničke radnike.

Ne treba nam puno, da se o tom uvjerimo. Pogledajmo one koji rade u tvornici karbida one narudokopim, pa će mo se i nehotice uvjeriti o bijednom stanju jasnog toga radništva. Kudgod se bo maknemo vidiš blijeda, propala lica, i nehote pitaš kakovi su to ljudi?

Ovo izniesmo kao uvod onom što imamo, da reknemo, kako se postupa sa strane onih koji bi morali, a koji su zato i stavljani, a dobro plaćeni, da pravedno sa ovako jadnim radnicim postupaju, ali na žalost nije, da tako postupaju, nego, gone radnika od sebe ko da je kakova pogibeljna zvier.

Prama bolestnu čovjeku pa i onom kojem ništa na ovom prolaznom svijetu ne manjka, postupa se samilotno; ali prama jadnom radniku nemaju nikakova sumilosrdja, dapače na našoj Kotar. Bolestn. Blagajni, imamo za upravitelja i liečnika ljude uprav bez srđca, koji su, tirani sa bolestnim radnikom.

Mi smo u zadnjem broju našega lista obećali, da ćemo iznieti dokaze o neurednostim, o hrdjavom ponašanju koji upravitelja toli liečnika. Obećanju se ozivljemo, tako, da će mo za danas iznieti dva slučaja, koja nam govore kakovi su ljudi Juraj Gri-

mani i Dr. Cace. Nego upozorit nam je ovu gospodu nek ne misle, da su samo ova dva slučaja, imamo ih na pretek. Naša je dužnost, da sve bez obzira iznesemo, e da upozorimo koli naše radništvo, toli i one koji su dužni da bdiju nad tom ustanovom, e da stanu na kraj ovim gadarijam.

Gospoda su zaigrala kola; a mi smo tu, da se borimo i to žestoko borimo, i da bahatim pašam viknemo sa svim složnim radništvom dosta je vaše sile! Vojska je pripravna, praha i olova ima!

Petar Lovrić Matin iz Siritovaca obolio je teško, radio je u Crnici, bio je neko vrijeme na ljičenju i u ovomjestnoj bolnici, izašao je iz iste; ali još bolestan, prijavio se Blagajničkom liečniku, koji ga nije htio, da pregleda. Molio ga, a neće paša pa neće. Siromah Petar Lovrić, gladan potreban nema čim da se prehrani ide opet onako bolestan, da radi, radio par dana obolio još teže no prija, ide vriednom D.ru Caci da ga pregleda, a liečnik viče i dreči se na njega, ti si zdrav ajde radi! Brižan, ovaj radnik bolestan i dužan, ostavi grad ode kući. Sada kod kuće još bolestan a bez ikakove pomoći čeka kad će Bogu dušu da preda.

Šime Lovrić Matin iz Siritovaca, obolio teško ide mudrum liečniku Caci traži da ga pregleda i da mu prepíše liekove; ali Cace neće pa neće jer, da je zdrav, da hini itd. ovaj kukavi radnik mora da trče drugom liečniku da ga plati za vizitu, da kupi liekove o svom trošku, duži se za prehranit i radju gubi.

Iznašajuć za danas samo ova dva grozna slučaja pitamo mi čemu kotar. Bolest. Blagajna služi? Jeli jadnim bolestnim radnicim ili Caci-Grimanu i onom od riceta?

Još će mo.

Naši dopisi.

Iz Gornjega primorja.

Visoka vlada i Zemaljski odbor na česte pritužbe i molbe obćinara s bog grabeža obćinske muše, koje su na vrh glave izašle, skastili su da se razdieli još god. 1906. Tu su naredbe poglavarstvu i obćini, a ovi izabiri mješovita povjerenstva, izdaji naloge, a kraju nikada. Tko može i u vlasti je taj grabi, a siromah plaća. Pa jeli! Bogu plakati, da se narod stavlja u takovu trzavicu nemira, inada, mržnje i osvete, s toga moralno i materijalno upropašćuje?

To vlada i odbor zemaljski znade i vidi, a nehaje. Daj ti njimam, a tebi kako bude. Odklen sunce da nas grije, odtlen nas led i bije.

Iz Zaostroga.

Tu skoro su inžiniri prispili za trasiranje ceste kroz donje i gornje primorje preko Baćine Nova sela. Svatkomu je to drago, jer bi se stranci bolje upoznali našim divnim krajem, a bolji bi se promet otvorio našim domaćim proizvodim. Dok nam je ovo drago, s druge strane sumljamo, da ovo ne bude, na vrbi svirala a na Solinu most.

Druga je, uredjenje vododerine, pri kom uredjenju vlada bi mogla sa malom svoticom dovesti živu vodu gori iz sela do mora. Tako bi putnici i prigodom sajma narod imao zgodu i ne nasrća po tudjim kućam žedju zagasiti.

Treća je, muo da se ne zbuga ko i prvi, tim narodu i vladi pomorskoj veća šteta čestim popravcim. Dobro plati pa se ne povrati.

Viesti.

Molimo sve one, koji nam ne platiše lista za prošlu godinu i sljedeću, da to odmah učine, drugčije ćemo svakome obustaviti list.

Preporučujemo svakome naš list, koji je neodvisan, a služi Bogu i Hrvatskoj!

Nered u Gradu. Priporučili bi mjestnoj Obćini da naredi redarima neka bolje pripaze duž obale pak sve do kraja doca, jer se zgadjaju kod plivanja sablazljivi prizori u pogledu javnoga morala. Mnogi nam se rodite-lji pritužiše i očekivaju pomoći.

Karlo veliki u pučkoj školi. Neki Robert Caupp nezad malo vremena objelodanio je knjižicu pod naslovom: *Psihologija djeteta* u njoj izmedju ostaloga imade i onaj krasni ulomak o Karlu velikomu što no je neko, djete sastavilo: evo što kaže: Karlo veliki bijaši dobar čovjek i junak. On je bio u stanju da slomi kopito. Kada bi ugledao Turčina namah bi svoju sablju iz korica izvukao i na dvoje ga rasjekao i polovine bi na sve strane u zrak vrcale. Oblačivao je odjela što mu njegova kćer šila. Bijaše jako pobožan. Kad mu se ne bi dalo spavati molio bi. Jedan put kleuč pred oltarom, za ledjima došulja mu se Papa i pozna ga. Sada postade njemačkim carem. On je dao sagraditi crkva i uveo puno škola gdje se učilo čitati, pisati i računati. Kada je umro, postavi se na zlatno sjedalo i tako bije spušten u grob. Tamo sjedi još danas.

Japan izgled Europi. Javlja se iz Tokia, priestolnice Japanske, da je ministarstvo za unutarnje poslove zabranilo širenje, osim jednoga, svih djela poznatog romanopisca francuzkog, Emila Zole, s razloga, da podkopavaju javni red (čudorednost). A u Europi takovima i sličnima dižu se spomenici! Na što smo spali! Govoreći o ovoj truloj Europi, spomenuti nam je kako Njemačkoj i Magjari, spisatelji pružaju obćinstvu za štivo gadljivijih sastavaka nego li su oni samoga Zole. Onda nije čudo truju li se srca čitatelja otupi im svaki osjećaj za sve što je uzvišeno i plemenito. A ovi su oni koji danas hoće da svetom vladaju soleći drugomu pamet! Lakrdijaši!

Njemačko-slavenska liberalna sveza i Hribar. U svojoj mržnji, da se moraju vodje kat. sloven. pokreta uništiti, kranjski liberalci tako daleko zadjoše, da se na nje mora udariti žig izdajstva. Napraviše i pogodbu sa Niemcima, koja će ostati sramotno zapisana u poviesti slavenskoga naroda. Poznija pokoljena će se sa gnusanjem spominjati, da je negda bilo kod Slovenaca ljudi, koji su se združili sa Niemcima samo zato, da bi svoju braću utamanili. Slovenski liberalci su se strašno bojali, da ne bi to izdajstvo izašlo na vidjelo, dapače kad im se to spočitnulo, bili su pripravnici i nagradu dati, samo da im se to dokaže. Ali nikakav zločin, pak ni u politici ne

ostane bez kazne. Tako je došao dan obračuna i za kranjske izdajice. Dne 28 svibnja vodstvo njemačke stranke iznijelo je u trgovačko-obrtničkoj zbornici izvornik njemačko-slavenske pogodbe s Hribarvim podpisom. Tačke pogodbe ovako glase: 1. Slovenski liberalni poslanici daju svoje glasove Niemcima kod izbora za pokraj. škol. vijeće; 2. Da će se slov. liber. poslanici zauzeti, da Niemci dobiju „stalno i gotovo zastupstvo“ u pokranjskom pučkom društvu; 3. Eventualno takodjer u pokraj. kulturnom vijeću; 4. Da slav. liberal. poslanici priznavaju Niemcima primjerno zastupstvo u obć. ljubljanskom vijeću i trgovačkoj zbornici; 5. Da će potpomagati njemačko, kako i slavensko kazalište; 6. Da će stupiti sa Niemcima u trajni savez putem izabrane komisije, da se s njima o svakom važnom pitanju što spada na pokraj. sabor i odbor skupno dogovore i sporazume; 7. Da će se slov. liberal. poslanici kod „svake korporacije“ odvisno od pokraj. odbora ili sabora obazirati na to, da i Niemci budu imali svoje zastupstvo; 8. Da liberal. slov. izbornici u nekim krajevima daju svoje glasove njemačkom kandidatu na razpoloženje; 9. Izriču vrhovno načelo, da se slov. liberalci za to združuju sa Niemcima, da onemoguće, a ne bi slovensko kršćansko misleće pučanstvo igda došlo u zemlji do većine, koja mu ide! — Liepo doista. I to su vam ljudi koji se razmeću svojim otačbeništvom, baš kako u nas!

Svega po malo.

Gori gaj.

U Vermiljo, u Tirolu, čobani ložili vatru na stabla. Ciela šuma izgorjela.

Potres.

U Mesini opet tres. Nekidan bilo je baš zlo i naopako. Sviet uplašen bježao iz baraka. I ono malo zidina što je bilo ostalo i to je sad porušeno. A ipak hoće da tu obnove grad.

Crkva kola.

Radeći ceste, željeznice i sikući šume, radnici se kod tih radnja i namještaju nastanuju jer bi im bilo teško i nemoguće dolaziti u grad, a u jutro se opet vraćati na posao. Tako jadni ljudi — i naših je tu i puno — stoji daleko i od svieta od grada i od crkve. Biskup Mak uz pomoć radnika napravio ovelika kola, na njima crkvicu podigao, pak šalje u svetac k radnicima crkvu i svećenika da mogu slušati misu. Evala biskupu, a evala i onima koji mu pružaju pomoćnicu ruku. Ovako se vladaju radnici u slobodnoj Americi: daju biskupu i novacs da gradi kola-crkvicu, a naši, kojima je crkva do kuće, nigda u nju i nepoviruju a i srušili bi je da mogu. Kako rade onako će i dočekati. Nije Bogu kasno!

Konzumni magazini u Austriji.

Godine 1904 bilo je svih konzumnih magazina u Austrija 854, od kojih nije radilo 51, 14 ih je propalo, a 19 njih nije još bilo dogotovilo svojih računa. Prema tome ostaje 769 konzumnih magazina, koji su uzurno poslovali i koji su rasprodali svojim članovima za 71 milijun kruna robe.

Dvogodišnja vojna služba kod ugarskog hrvatskog domobranstva.

U proračunskom odboru zastupničke kuće kod rasprave poglavlja ministarstva domobranstva ministar domobranstva najja-

vljuje, da će na jesen poonieti zak. osnovu novog obranbenog zakona na osnovi dvogodišnje vojne službe.

Njemački naukovni jezik u Turskoj.

Na višoj carigradskoj liečničkoj školi uveden je njemački kao drugi naukovni jezik. **Važnost katoličke štampe.**

Kardinal Mercier piše u listu „Rome“ što izlazi u glavnom gradu kršćanstva ovo: „Dozvolite mi, da izrazim svoju bol. Svaki put, kada dodjem u Rim čini mi se, da bezvjerška štampa zauzimalje sve to više maha. Danas u jutro kada sam pošao u crkvu sv. Franje, da govorim misu, vidio sam prodavaonicu novina, i premda te istom svitalo kupovali su prolaznici novine sa velikom pohlepom. Nijedan radnik nije prošao, da ne kupi koju novinu, a sve su te novine bezvjerske i antiklerikalne. Uzmite moje rieči ozbiljno: upotriebimo svaki mrvičak naše sile na razvoj katoličke štampe u ovom opasnom vremenu po vjeru. Premda sam biskup, kažem vam da bi prije uskratilo dar za gradnju crkve, nego za kat. štampu.“ U rieči ovoga dobrog kardinala trebali bi se i mi ugledali, jer su i u nas takove prilike. Naša je štampa sa malim iznimkama ili na stazi bezvjerstva ili prema toj stazi kreće. Zato bi trebali katolici ne samo simpatizirati sa katol. štampom nego je i pomagati!

Dinamit u svieci.

Iz Beurutha se javlja, da je na tamošnji carinski ured prispjela velika svieća za crkvu, koju je poslala neka ruska aristokratkinja. Činovnicima je ta svieća radi svoje veličine postalasumnjivom, ter ju probušise iglom, i našli su u njoj oko 2 kg. dinamita. Grčka je crkvena oblast nagradila te ljude, koji su zapriječili proračunano zlo od zlih duša.

Izseljivanje iz naše carevine.

Lanjske godine izselilo je iz Habsburške carevine 168.500 osoba u same Sjedinjene Amerikanske države, a predlani ih je izselilo 339.402. Po tome je Austro-Ugarska na prvom mjestu, te je nadmašila Irsku, te je nadmašila Italiju, Rusiju i Irsku, pače broj izseljenika iz Austrije godine 1907. nije do sada nijedna država iskazala u jednoj godini. Zli biljezi!

Znamenit dan za Englezku djecu.

S prvim travnja stupio je u kriepest zakon za zaštitu djece. Taj zakon sadržaje dvie odredbe. Prva odredjuje, da dječaci izpod 16. godine ne smiju pušiti duhana. Redarstvo ima dužnost, dječacima zapriječiti pušiti te pravo zapljeniti, ako nadju kod njih duhana. Trafikantima se prieti velikim novčanim globama, ako prodadu dječacima

duhan. Druga jedna točka zakona zabranjuje dječacima izpod 17 godina, da se zadržavaju u gostionama. Samo i pokušati djecu uvesti u lokale, gdje se prodaju žestoka pića, strogo je kažnjivo. Medju ostalim zabranjuje se u zakonu, djecu ostaviti na samu, gdje vatra otvoreno bukti, a to je baš u Englezkoj. Drugi jedan paragraf u zakonu prieti se globom, dotično zatvorom, ako se djeca na prosjačenje potiču. Djeca ne smiju na ulici ni pjevati, da prolaznicima izmame novaca. Trgovcima je, koji kupuju staro željezo itd. u buduće zabranjeno po novom zakonu kupovati od djece, jer mnogi dječaci pretvaraju željezo u zlato time, što krađu s vrata kvake i druge kovne predmete.

Radnici i školsko pitanje u Englezkoj.

Radnički sindikati n Englezkoj nekoć su na svoju zastavu napisali neutralitet. U najnovije vrieme malo je drukčije. Sad su bili sve više i više socijalno-politički u struji socijalne demokracije, a onda su pak mislili, da moraju igrati ulogu nadničara ukupne ljevice, bez razlike stranaka o školskom pitanju. Može biti da su tada imali na umu, samo oponirati konservativcima. Svakako su sindikati ogriješili time, što su uzeli program bezvjerske škole za svoj, te ga stavili na dnevni red na kongresu u lipnju proti osjećaju i pravu katolika. U Glogovu je s toga priredilo više od 200 zastupnika od kojih 60.000... sindikatista prosvjednu skupštinu. Stvorena je ova rezolucija: Skupština, koja zastupa 60.000 radnika i obitnika, odlučno prosvjeduje proti prihvatu rezolucije glede odgoja djece bez religioznoga temelja, koju je primio škotski kongres, pošto je odgoj djeteta na prvom mjestu i isključivo pitanje roditelja pošto stoji sasvim izvan djelokruga sindikata. Dalnja rezolucija, što su ju predložili organizirani gradski namještanici u Glogovu, bila je primljena. Po njoj trebaju svi škotski radnici, da gledaju zapriječiti da sliedeći sveobći kongres radnika ne uzme na dnevni red škotsko pitanje ili pak, ako se dogodi, da glasuju proti zaključku, buduć da škotsko pitanje može dovesti samo do raskola u organizaciji.

Socijal-demokrati i vjera.

Vjera je privatna stvar! Kod agitacije to im je geslo vazda na ustima; kod drugoga pak nešto je drugovačije. To je nama svima poznato, ali za dokaz toga bilježimo još i ova dva slučaja: U Riomu u Franceskoj hotjeo je socijal-demokratski učitelj silom odstraniti križ iz crkvenoga dvorišta, a na to mjesto postaviti poprsje repuplike. Župnik je protestirao, a radnici su se pokorili svome crvendačkom vodji i odneli križ silom. Učitelj

je za to bio osudjen na 500 fran. globe. — U Ugarskoj pak socijalistički novinar Kiss otiskao je neku bogokletnu pjesmu; državno ga je odvjetništvo tužilo i dobio je 6 mjeseci stroge tamnice.

Reorganizacija turske mornarice.

Turska je zatražila od njemačkih brodogradilišta, da joj pošalju proračune glede izgradnje novih ratnih brodova. Vlada je izdala cirkular, kojim javlja, da je ministarsko vieće zaključilo čitavu tursku mornaricu reorganizirati od temelja i povećati za 18 novih najmodernijih bojnih ladja.

Kitaj ide putem Japana.

Danom 5. travnja ove godine izdan je jedan novi zakon o državljanstvu po kom podanik kitajskoga carstva ne može više poprimiti gradjansko pravo jedne strane države. Novi zakon nadalje odlučuje, da oni Kitajci, koji su dotle postali podanicima i gradjanima drugih država, ostaju kitajski podanici.

„Hrvatska Tiskara“ (Dr. Krstelj i drug) — Šibenik

Hrvati i Hrvaticice!

pomozite družbu
Svetog Ćirila i Metoda!

➡ Svoj k svome! ⬅

Župnici crkovinarstva bratovštine
koji žele

prave svieće
od pčelnog voska
neka naruče na

„Jedinu hrv. tvornicu voštanih svieća“
na paru

Vladimira Ćulića, Šibenik (Dalm.).
Ponude i cienici šalju se badava i franko.

HRVATSKA TISKARA - ŠIBENIK

obskrbljena je sa najmodernijim i najsavršenijim strojevima, te prima sve u štamparsku struku zasjecajuće radnje, od najjednostavnijih do s najfinijim ukrasima izradjenih, a sve uz umjerene ciene. — Ima bogati izbor slova, a može izim štampanja izradjivati svakovrstne radnje u bojama.

Preporuča svoju izvrstno uredjenu KNJIGOVEŽNICU.